

Emlékeim Juhász Karcsi testvérünkről

Karcsival a Bokor-rendezvényeken, Bokorünnepeken találkoztam. Az emlékezetes ócsai lelkigyakorlaton is, ahol a rendőrség a szemben lévő Tanácsházából fényképezett minket. Felszólalásai a közösségi programokon a maguk egyszerű és radikális megfogalmazásában mindig nagy hatást tettek rám.

Van azonban egy olyan emlékem, amely nem mindennapi. Lékai bíboros a hajósi ifjúsági búcsú után, 1981. szeptember 9-én fél évre felfüggesztett minden papi tevékenységtől, Budapestről kitiltott, és Márianosztrára internált. Előzőleg is már többször hívatott magához, és figyelmeztetett ifjúsági hittanaim, misém és prédikációim miatt, és kétévente áthelyezéssel is büntetett.

A felfüggesztés közvetlen kiváltó oka az volt, hogy a hajósi ifjúsági búcsún a kalocsai érsek tilalma ellenére (amely AEH-s parancs volt) a misén elmondtam a beszédemet, amelyben lelepleztem a hierarchia kollaborálását az ateista-kommunista állammal, és beszéltem a katonaságmegtagadásról is. Ezt az engem elítélő okmányban így fogalmazta meg a bíboros: „A nyilvánosság előtt a fennálló államrend kötelező katonai szolgálatra vonatkozó intézkedéseit is kritika tárgyává tette, és erre vonatkozó véleménye úgy értelmezhető, hogy a

katonai szolgálat mindenkinek saját lelkiismeretére van bízva”.

Büntetésem azonnali hatályú volt, noha a felfüggesztés ellen Rómához fellebbeztem. Beköltözésem a márianosztrai plébániára, amely egybeépült a templommal és a börtönnel (ami azelőtt kolostor volt), egészen télig elhúzódott, mert a plébánia tárgyalótermében, ahova költözni kellett volna, nem volt fűtés.

Karcsi testvérem itt lépett közbe. Mint gázvezeték-szerelő, segédjével, az éppen akkor Ócsán lakó, szintén büntetésben lévő Máté Tóth Andrással (Matyival) vállalkoztak a fűtés beszerelésére. Mit tesz Isten, a Bokor igazi erőszakmentes nagyságát mutatva, ők elítélt testvérük börtönének fűtését is ingyen és bérmentve maguk szerelték be.

Külön öröm volt ez számomra egész ott tartózkodásom alatt. (Igaz, nem mindig tartózkodtam ott, mert a tilalom ellenére elhagytam meleg „cellámat”, hogy tovább misézzek, hittanozzak, csoportozzok Budapesten).

Ez az eset különösen is szívembe véste Karcsi testvérem emlékét, segédjével együtt.

Karcsikám, azt kívánom Neked, hogy örökre legyen meleg otthonod az Atyai Házban!

Kovács László

A per

– Kétségbeejtő ez a fiú. Igazán kézbe vehetnéd már a sorsát! Az előbb lopakodott haza, de képzeld, teljesen meztelenül.

Az asszony hangja inkább árulkodott örömről, mint kétségbeesésről.

A férje látszólag nem hallotta ezt az árulkodást. Először nem is fordult a felesége felé. Eltelt így pár másodperc. De aztán mégis ránézett a nőre:

– Ugyan! Fiatal még ahhoz, hogy túl komolyan vegye magát vagy az életét.

Márk mintha csak erre várt volna. Berontott. Az éjszakai pihenőre előkészített egyik fekhely sarkába jól beverte a lábát. Először a fájdalomtól eltorzul arccal csak sziszegni volt képes, s közben tapogatta a sípcsontját, de azután sietősen, szinte kapkodva újságolta el a történeteket, amiből először nem sokat fogtak fel a szülei.

– Elfogták. Semmit nem tett. Mintha nem lett volna képes semmire. Akár egy csirkefogót, úgy vezették el, megkötözött kézzel.

– Kit? – kérdezték egyszerre.

– Hát nem értitek? Akiről már meséltem. A rabbit. Engem is majdnem elkaptak, de sikerült kicsúsznom a kezeik közül. Ott is maradt a... – itt hirtelen témát váltott –, most nem ez az érdekes. Mintha a főpap megbízottai lettek volna. Sokan voltak. Úgy jöttek, mint valami harcba. Botokkal, kardokkal. Hadonásztak, üvöltözték.

Elhallgatott, lerogyott az ágy szélére, és egy ideig maga elé nézett.

Anyja, apja emlékezett rá, hogy mesélt nekik valakiről, aki gyógyított meg tanított. Ifjúkori, kicsit szeleburdi lelkesedésnek vették, ami majd magától elmúlik. Kell a fiatalságnak, hogy példaképe legyen, hogy rajongjon valakiért. Kicsit örültek is, hogy nem valami katonáember a kiszemelt. Egy szegény tanító. Ez jó. Tőle a Tóra ismeretében gazdagodik gyermekük.

Mintha megcsípte volna valami, úgy ugrott fel a fiú:

– El kell mennem.

– Most? Hiszen már éjszaka van. Tudod, hogy apád és én nem szeretjük, ha éjjel nem vagy itthon.

– Muszáj. Tudnom kell, mi történik velem.

Apja karjára kapta a köpenyét, és nagyon határozott hangon kijelentette, hogy ő is megy vele.

Márk nem bánta. Eddig bármit mondott a tanítóról, apja soha nem mutatott iránta érdeklődést. Azt gondolta: Érdekesek ezek a felnőttek! Éppen most lett rá kíváncsi apám, amikor már minden mindegy?

De a fiú tévedett, nem a tanító sorsa izgatta a férfit, hanem a fiát féltette.

Sietve haladtak a sötét utcán. Az első szokatlan dolog az volt az apának, hogy a főpap kapuja ki volt tárva. Mintha várták volna őket. A másik, amin mind a ketten meglepődtek, a nyüzsgés volt. Ilyen későn mit keres itt ez a sok ember?

...

A főpap számára megmagyarázhatatlan volt, miért érez ilyen feszültséget. Gyomra kösziklaként nyomta az agyát. Igazából örülnie kéne. De nem. Nemhogy nem örült, inkább egyre idegesebb lett. *Csak lenne már vége! Ja, még el sem kezdtük.*

Az ablak előtt állt, de nem kifelé nézett, hanem önön zavarát figyelte.

Hirtelen rádöbben, mit is lát az udvarán. Egyre többen vannak. Most is beballagott két férfi. Aztán megint egy. Hideg lehet – állapította meg abból, amit látott. Akik jöttek, összehúzták magukon köpenyüket. Csak a ruhája árulkodott némelyikről, hogy honnan való. Az arcukat legtöbbször takarták valahogy. Akik már régebben ácsorogtak a köves udvaron, azok a tűz körül beszelgették. Nem tudta eldönteni, ez most jó-e, hogy ennyi ember előtt kénytelenek a foglyot kihallgatni, vagy rossz? Lehet, hogy nem volt jó ötlet kinyitni bárki

előtt a kapukat? De mégis, talán így kevesebb fáradtsággal találnak olyanokat, akik ellene tanúskodnak!

Körülnézett, mindenki itt van-e, aki számít az ítélethozatalban? Igaz, hogy már eldőlt, hogyan kell megbüntetni ezt a csalót, de adni kell a látszatra. A törvényesség mindenkinek felett. Őt ne vádolhassák azzal, hogy nem tartott be valamilyen előírást.

– Mire várunk még? – kérdezte az egyik tanácstag.

Kimentek.

A tűz fénye megvilágította a közel állók arcát. Nem látszott rajtuk semmi érzelem. Ez is zavarta a főpapot. Ki mellett állnak? Kivel szimpatizálnak? Nem fognak ellene fordulni? Ezt csak nem merészelik? Hisz ő jelenleg minden zsidó elismert vezetője!

A szolgák gyors lábakkal körbementek, és meggyújtották a kőfalakra erősített fáklýákat.

Nem lesz itt semmi baj – gondolta a főpap abból, amit látott. A fogoly körül egy csoport fenyegető mozdulatú, hangoskodó, dühös ember. A szabad kezű ember mindjárt hatalmat érez a megköztözött felett. A hangzavarban nem lehetett érteni őket, de a látvány egyértelművé tette előtte, hogy nem kell tartania a jelenlevőktől.

De az az arc! Sokáig visszatért álmaiban, s mindig ugyanolyannak látta, mint ott, azon az estén. Félelemnek nyoma sincs rajta. Nem dühös. Mosolyog? Talán igen. Mintha szánná azokat, akik körülveszik. Mintha nem ő lenne veszélyben, halálos veszélyben, hanem azok, akik fenyegetik. Attól a gondolatától, hogy esetleg ránéz, kiverte a hideg veríték.

– Vezessék ide a tanúkat – rendelkezett határozott hangon.

A szolgát, aki az emberek közé ment, hogy valakit odavezessen, hirtelen hanyatt lökték, mert többen is igyekeztek elsőként tanúskodni. A kiabálásból olyan szavak váltak érhetővé, hogy én jobban tudom, engem vigyél, én ott voltam, én láttam, én hallottam.

Nem lesz itt semmi hiba.

Előlépett az első tanú:

– Én láttam, amikor nem dobott a perselybe pénzt. Vagyis nem láttam, hogy dobott.

– Ostoba, nem kötelező a perselybe pénzt dobni – válaszolt a főpap fogcsikorgatva.

– Hallottam, hogy azt mondta, nem kell hinni Mózesnek.

Erre odatolakodott egy másik férfi:

– Nem, nem, nem azt mondta, hanem azt, hogy azoknak nem kell hinni, akik Mózes székében ülnek.

A két férfi heves vitába kezdett. A szolgáknak kellett őket eltuszkolniuk onnan. Már is akadt újabb hiteles szem- és fültanú.

– Az ördöggel cimborált!

– Azt mondta, nem szabad adót fizetni!

– Vámszedőkkel evett!

Mindenki szeretett volna kicsit kedvező benyomást tenni, amit alkalomadtán beválthat valami kis előnyre. („Tudod, uram, én voltam, aki a döntő tanúságot tettem!”) Nem volt azonban két egyforma tanúvallomás közöttük. Egymás sarkát taposva, egymást hazugnak nevezve, túllicitálva igyekeztek igaznak hatni. Az emberek hol kinevették az illetőt, hol lehurrogták vagy éppen éljenezték.

Az egész egyre kínosabbá vált. A főpap érezte, hogy ebből előbb-utóbb botrány lesz. Bánta már, hogy belevágta. Miért is nem hagyták, hadd forduljon a vádlott ellen a nép. Volt rá alkalma elég. De azt mondják, min-

denki utána futott. Bárhol járt, tömeg kísérte. Egyesek szerint az Eljövendő erejével működött. Ez is nagy csalafintaság tőle. Hiszen semmi jelét nem adta eddig, hogy szervezkedne a nép szabadsága érdekében, a megszálló római sereg ellen. Sőt, egyesek szerint azt tanította, hogy még az ellenséget is szeretni kell. Talán még a rómaiakat is? Ez miért nem hangzott el a tanúk szájából? Pedig akkor megoldódott volna az ügy. Egy ilyen kijelentésért bizonyos, hogy meglincselik a jelenlevőket.

– Elég! – kiáltotta el magát. Szavára olyan csend lett, hogy tisztán hallotta saját szívdobogását. Vagy ez nem is az ő mellének dübörgése?

Tennem kell valamit. Megkérdézem tőle, hogy ő-e az Messiás. Nem. Nem ezt kérdézem, hanem, hogy ő-e az Isten fia. Igen, így, hogy ő-e az Isten fia. Én kimondhatom a Magasságos nevét, hiszen Kajafás vagyok, a főpap. Csak ne kéne ránézniem! Pedig muszáj lesz. Még azt találja hinni, hogy félek a szemébe nézni.

Odament a vádlott elé, és a szemébe nézett. Nem akarta elhinni, de főleg elfogadni, amit látott. Egy gyermeket, akit most vett ölébe az apja. Egy asszonyt, aki mintha az ő édesanyja lenne, és éppen most találja eléje legkedvesebb ételét. Egy büszke ifjút. Egy völgyének feldíszített menyasszonyt. Egy virágba borult cseresznyefát. A tavaszi eget. A fénylő Napot.

Tudja! Tudja, hogy halál vár rá! Ez az örült még engem is szeret! Most mi legyen? Miért is állok itt? Aha, valamit kérdezni akarok. Mit is?

– Az élő Istenre kényszerítelek, mondd meg: Te vagy-e az Eljövendő, az áldott Isten fia?

Igazán nem tudta eldönteni, mit szeretne jobban hallani. Talán azt, hogy tagadja le. Ne vállalja. És akkor hogyan tovább? Biztos, hogy ott folytatja majd, ahol abbahagyta. Végül senki nem fog a vezetőségre hallgatni. Oda a tekintélyük, a tekintélye. Nem, nem, ezt ne!

Ha vállalja, akkor egyértelmű, hogy ő az. Az, akinek mondja magát. Mert ki az az örült, aki ilyen helyzetben önmaga ellen vall? Ez az ember pedig nem örült. Nagyon is tiszta fejú, túlságosan is. S mi lesz, ha a nagytanács tagjai hisznek neki, az emberek pedig követ ragadnak ellene, a főpap ellen?

Engem még sohasem csapott be a szímatom. De most talán jobb lenne. Mit tegyek, ha mégis ő az, akinek el kell jönnie? Valljam meg a csöcselék előtt, hogy tévedtem? Boruljak le a színe előtt? S mi lesz, ha ennek láttára megindul ez az eszetlen massa, és nekimegy a római helyőrségnek? Évezredek óta várják már a nagy vezért, aki szabaddá tesz, gazdaggá tesz, a világ urává tesz minket. Akkor elvesztünk. Akkor kiirtanak bennünket. Jobb, ha egy ember..., mint egy egész nép. No, de pont ŐT?

– Én vagyok, látni fogjátok...

Kajafás a többit már nem hallotta, kábultan, tétován nézett a rabra. Valamit tennie kell. Hamut szórní a fejére. Ez volt az első, de nagyon erős vágya. Elindult a tűz felé. Mindenki némán figyelte. Hova megy? Mit akar? A csend észre térítette.

Akkor megszaggatta ruháit. De a hang nem akart kijönni a torkán. Nagyon erős, orkászserű levegővel tudta csak megnyitni az utat a szavának. Mintha nem is ő mondaná, hanem egy teljesen ismeretlen, jegesen idegen valaki:

– Hallottátok, káromolta Istent! Mi szükség van itt még tanúkra? Méltó a halálra.

Dombi Zsuzsa